

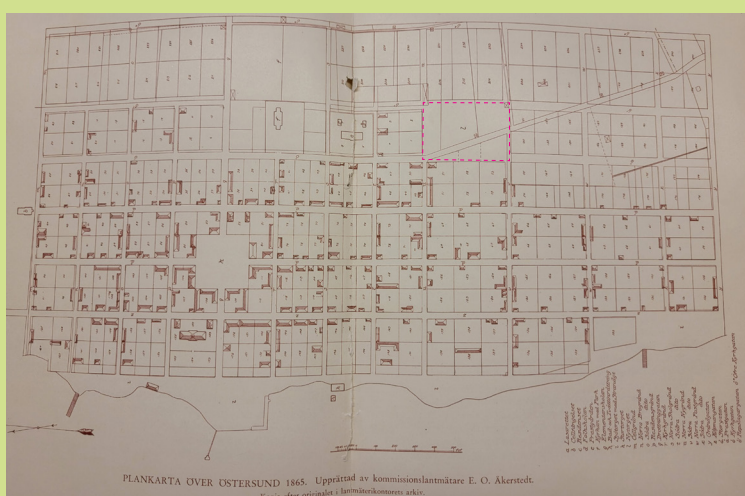
DÅTID - HISTORIK

Historisk överblick

En del i förstudiearbetet har varit att sammanställa och analysera Gustav III:s torgs historia och kulturmiljövården. Här visas en sammanfattad historisk beskrivning, en mer utförlig version finns i dokumentet **Kulturmiljöanalys, Gustav III:s torg**.

1864-1880 Torget etableras

Gustav III:s torg kom till genom en utökning av Östersunds stadsplan 1864, och kallades ursprungligen Nytorget.

Uppmåtningsritning av staden från 1865. Torget markerat med rött.

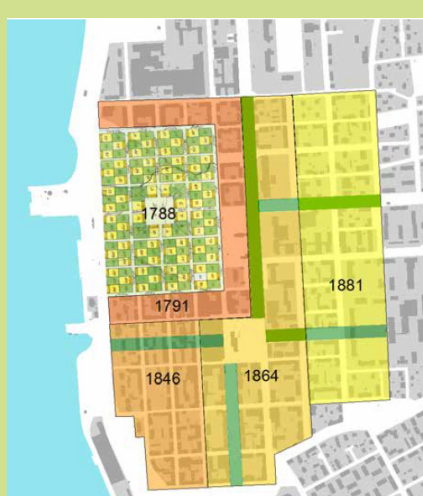

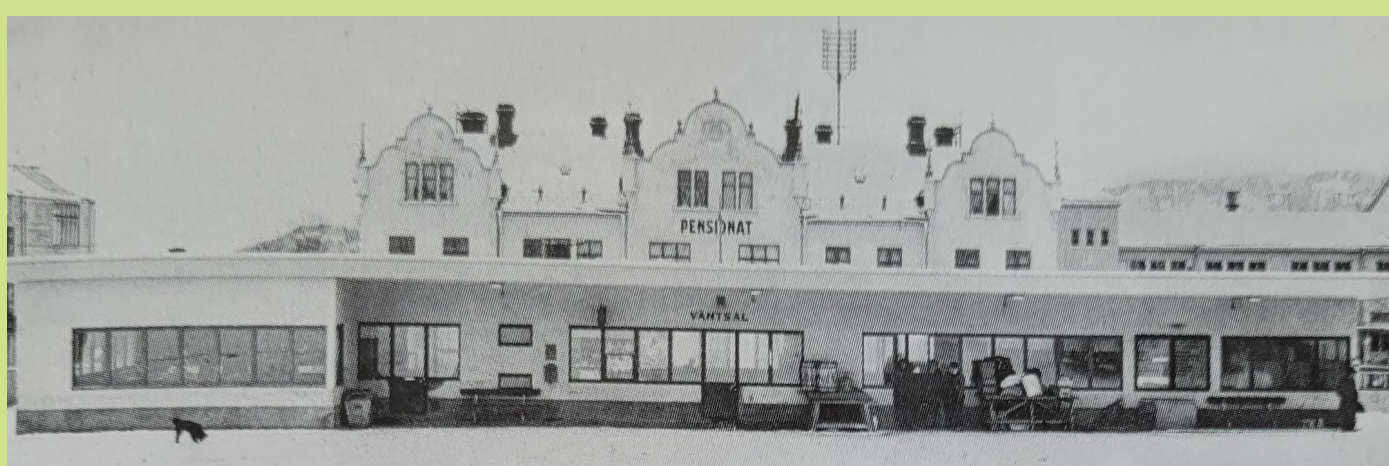
Illustration av stadens framväxt under 1800-talet.

1930-1949 Torget blir ett busstorg

Torget bytte namn till Gustav III:s torg 1928, och 1931 uppfördes den första busstationen på platsen, kombinerad med bensinstation. Torgytan togs i anspråk för parkering och busstrafik och försågs med nya planteringar. Vid torget byggdes bland annat Citypalatset, mitt emot dagens hotell Östersund.

Flygfoto från 1940- eller 1950-tal. Bildkälla: Kringla.

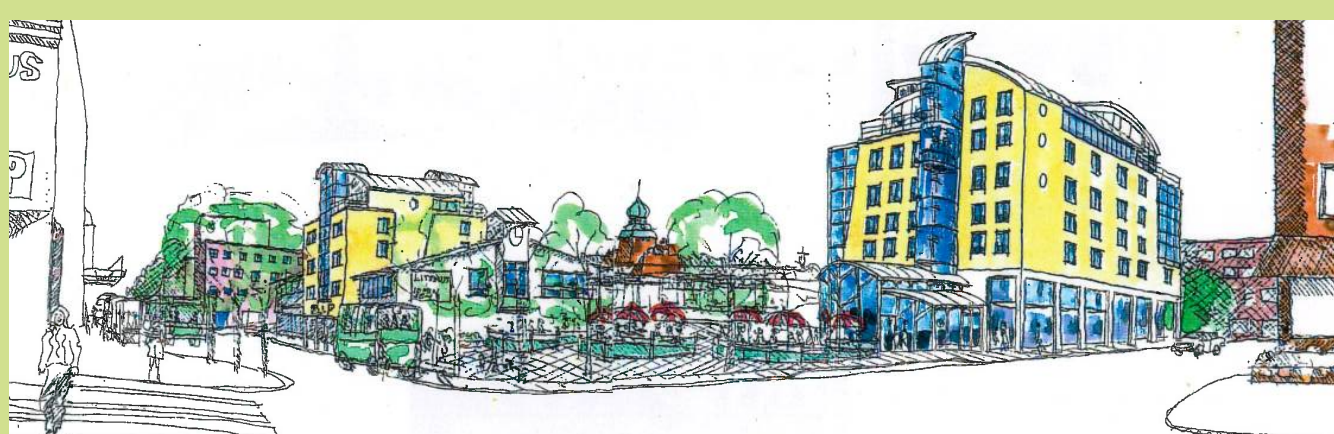
Väntsal för resande sedd från torget, 1950-tal. Bildkälla Föreningen Gamla Östersund

1980-nutid Sökande efter en god och stadsmässig utformning

I början av 1980-talet byggdes torget om igen. Relativt snart efter det togs nya skisser för omvandling fram, men genomfördes aldrig. I slutet av 1990-talet gjordes en om- och tillbyggnad av busstationen och utemiljön, och torget fick den utformning det har idag.

T.H: Flygbild från 1985 som visar ny stationsbyggnad och trafiklösning. Källa: Bengt Weillert, Jamtli/Kringla

Nedan: Skissförslag för torget från 1993, FFNS arkitekter

1881-1929 Ny stadsplan höjer torgets dignitet

1881 gjordes en ytterligare utökning och justering av stadsplanen. Man införde då ett nytt och mer modernt sätt att stadsplanera med breda och trädplanterade esplanader, och torget blev slutpunkt för tre sådana gator. Det dröjde dock till början av 1900-talet innan planteringarna på de planlagda gatorna och torget förverkligades. Gamla teatern stod klar 1883, artilleriregementet invigdes 1893 och utgjorde märkesbyggnader vid torget. Vid torget fanns även en missionskyrka.

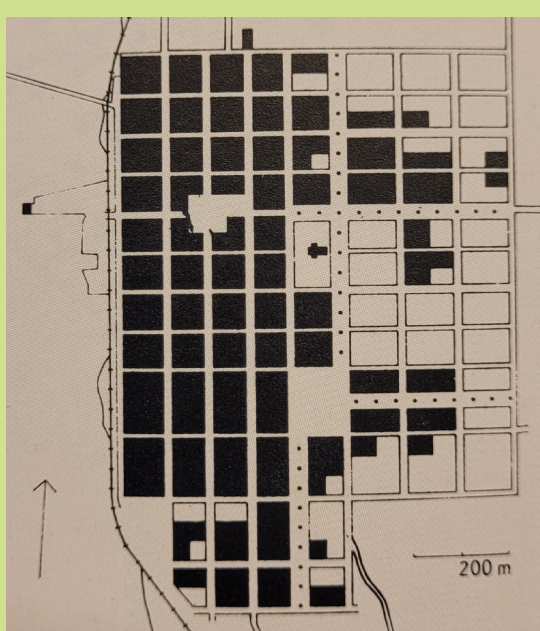

Illustration av 1881 års stadsplan

Missionskyrkan och Gamla teatern 1908

Foto från Rådhusornet 1916, planteringar på gator och torget syns. Bildkällor: Jamtli/Kringla och Östersunds historia III

1950-1979 Citybildning och massbilism

Under perioden färdigställdes de sista delarna av bebyggelsen som omger torget idag, bland annat varuhusen i kvarteret Månadsmötet. 1967 gavs torget en ny trafiklösning, och man flyttade hit stadsbusstrafiken som tidigare haft sin terminal på Stortorget. Tidens trafikplanering fokuserade på tillgänglighet för bil. I torgets omgivning byggdes och planerades för parkeringsanläggningar samt för bredare och mer framkomliga vägar.

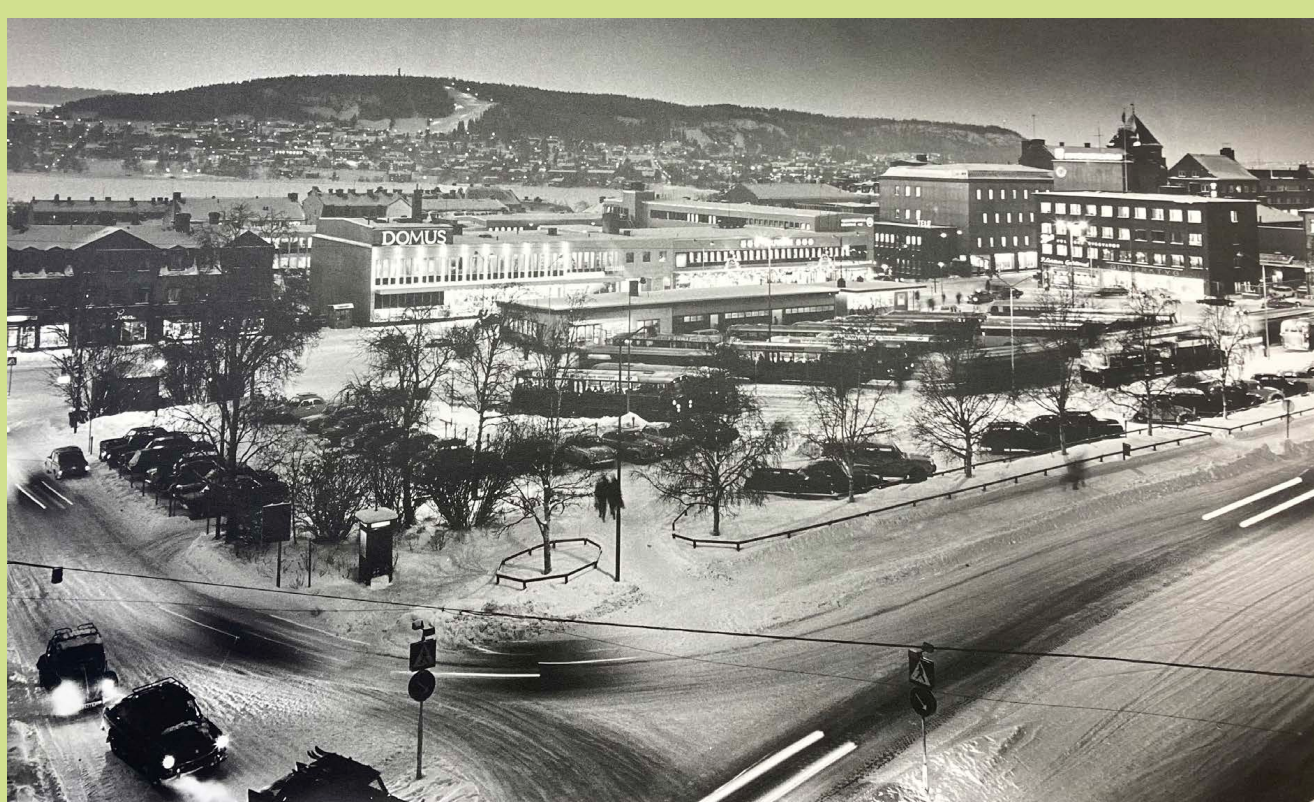

Foto från ca 1967-1969. Bilparkering längs Rådhusgatan och Thomégränd och ytor för busstrafiken i anslutning till busstationen. Bildkälla: Kommunarkivet.

Byggnaden i hörnet Hamngatan/Rådhusgatan 1970, med bensinmack i bottenplan. Bildkälla: Föreningen Gamla Östersund

Trafikschema från kommunens Generalplan 1968. Kring torget planerades två parkeringshus, och Rådhusgatan är klassad som primärlad för biltrafiken.

Upphävd detaljplan 2018-2021

Under åren 2018-2021 arbetade Östersunds kommun med en ny detaljplan för omvandling av torget. Detaljplanen upphävdes av Mark- och miljödomstolen eftersom den bedömdes innebära en påtaglig skada på riksintresset för kulturmiljö i centrum. Centrum är utpekad som riksintresse eftersom det är en kulturmiljö som berättar om hur städer i Sverige byggts och utvecklats sedan slutet av 1700-talet.

Illustrationsplan från detaljplanen som upphävdes 2021.

1864-1881

Torget kommer till genom 1864 års stadsplan. Torgets omgivning förändras med bredare trädplanterade gator, så kallade esplanader, genom 1881 års stadsplan.

1883

Gamla teatern byggs, huserar teaterverksamhet, evenemang för frikyrko- och arbetarrörelserna samt andra typer av evenemang.

1930

Den första buss- och bensinstationen på torget uppförs vid Kyrkgatan. Under följande decennier uppförs huvuddelen av bebyggelsen kring torget. Torgytan upptas till stor del av buss- och parkeringsytor.

1982

En ny busstation och trafiklösning för torget tas i bruk. Markparkering för bilar tas bort till förmån för mer uppställnings- och körytor för bussar.

1997

Om- och tillbyggnad av busstationen och torget, platsen får den utformning den har idag.

2018-2021

Detaljpaneprocess för att omvandla torget. Detaljplanen antas av Kommunfullmäktige men upphävs av Mark- och miljödomstolen.